

Warszawa, 26.09.2025

Prof. dr hab. Ewa Trzebińska
Wydział Psychologii w Warszawie
Uniwersytet SWPS
Ul. Chodakowska 19/31
03-81 Warszawa

**Recenzja dorobku naukowego Dr Sebastiana Skalskiego-Bednarz
w procedurze postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Psychologia**

Sylwetka Habilitanta

Dr Sebastian Skalski-Bednarz został magistrem psychologii w roku 2018 na podstawie pracy *Zmiany osobowościowe wśród osób zakażonych wirusem HIV, które pozostają w terapii HAART* przygotowanej na Wydziale Nauk Humanistycznych Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu pod kierunkiem dr n med. Pawła Dobrakowskiego. W roku 2022 w Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk uzyskał z wyróżnieniem stopień doktora na podstawie rozprawy *Wybrane deficyty neuropoznawcze w zespole nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi u dzieci – charakterystyka, pomiar i interwencja z wykorzystaniem metod motywacyjnych oraz hemoencefalograficznego sprzężenia zwrotnego*, która została przygotowana pod kierunkiem dr hab. Roberta Balasa, prof. IP PAN, oraz dr Grzegorza Pochwatko jako promotora pomocniczego.

Po uzyskaniu stopnia doktora Dr Sebastian Skalski-Bednarz podjął na krótko pracę w Akademii Ekonomiczno-Humanistycznej w Warszawie na Wydziale Nauk o Człowieku, oraz na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na Wydziale Nauk Pedagogicznych. Obecnie zatrudniony jest na Wydziale Psychologii w Akademii Humanitas w Sosnowcu jako adiunkt badawczo-dydaktyczny oraz w Katedrze Pedagogiki Społecznej i Zdrowotnej w Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Eichstätt (Niemcy) jako asystent naukowy.

Ocena osiągnięcia naukowego Habilitanta

Jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a. ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z późn. zmianami (Dz.U. z 2024 r., poz. 1571), Dr Sebastian Skalski-Bednarz wskazał cykl publikacji zatytułowany *Indywidualne determinanty oraz prozdrowotne efekty przebaczenia w grupach klinicznych i nieklinicznych*. Cykl ten obejmuje 17 artykułów, w tym 15 prac empirycznych oraz 2 prace przeglądowe. Spośród nich 15 artykułów to prace zbiorowe, a w 2 artykułach Habilitant jest jedynym autorem. Jeśli chodzi o wkład Habilitanta w prace zbiorowe, to trzeba podkreślić, że we wszystkich poza jedną jest on pierwszym autorem, a z jego deklaracji poświadczonych przez współautorów wynika, że był on zaangażowany we wszystkie zadania prowadzące do powstania tych publikacji. Zaangażowanie to obejmowało nie tylko zadania merytoryczne, ale także koordynację współpracy współautorów poszczególnych artykułów, co dodatkowo potwierdza umiejętności Habilitanta współdziałania w zespołach naukowych. Jednakże w oświadczeniach dotyczących wkładu autorskiego nie ma ilościowego oszacowania udziału Habilitanta w realizacji poszczególnych zadań, przez co brakuje podstawy do oceny, w jakim stopniu i pod jakim względem Habilitant zajmował w tych zespołach – jak podał w autoreferacie – pozycję wiodącą.

Dr Sebastian Skalski-Bednarz podzielił cykl artykułów składających się na jego osiągnięcie naukowe na trzy części. Pierwsza liczy 8 prac dotyczących indywidualnych uwarunkowań zdolności do przebaczenia, druga obejmuje 7 artykułów na temat skutków wybaczenia w zakresie zdrowia, trzecia zaś to dwie prace ukazujące zastosowanie wiedzy o przebaczeniu do praktyki. Ponieważ podział na wymienione części nie wydaje mi się klarowny, ocenię cykl artykułów jako całość. Ocena ta jest zdecydowanie pozytywna i opiera się na następujących przesłankach:

1. Przebaczenie ujmowane jest w omawianych pracach jako proces intrapsychiczny, zorientowany na radzenie sobie ze stresem oraz na regulację negatywnych emocji w sytuacji doznanej krzywdy. Jest to korzystna decyzja badawcza, ponieważ pozwala uniknąć ograniczeń i pułapek co do zrozumienia natury i oceny skutków przebaczenia wynikających z traktowania go niejednokrotnie zarówno w podejściu naukowym, jak i w ujęciu potocznym, przede wszystkim jako procesu społecznego, którego celem jest ochrona sprawcy krzywdy poprzez przyjęcie wobec niego postawy altruistycznej i/lub

ochrona społecznego status quo przez doprowadzenie do pojednania ze sprawcą i postępowanie zgodnie z normami społecznymi odnoszącymi się do postawy osoby skrzywdzonej. Choć intrapsychiczne ujęcie przebaczenia oczywiście nie ignoruje społecznych przesłanek i skutków przebaczenia, jednak te jego aspekty stawia na dalszym planie, co uzasadnia rozpatrywanie go jako przede wszystkim jako kompetencję psychiczną umożliwiającą ochronę osobistego dobrostanu w kontekście poniesienia szkód spostrzeganych jako zawinione przez siebie lub czynnik zewnętrzny.

2. Analizowane są różne formy przebaczenia. Jedną z nich jest przebaczenie sobie, które uchodzi za relatywnie najtrudniejszą formę zdolności do przebaczenia, a zarazem prawdopodobnie nawet silniej powiązaną z dobrostanem niż zdolność do przebaczenia innym osobom, dzięki temu, że chroni przed takim stanami, jak samoobwinianie, wstyd, wstręt i nienawiść do siebie czy samopotępienie, które mają wysoce autodestruktywny charakter ze względu na wynikające z nich cierpienie oraz szkodliwe zachowania skierowane tak na siebie, jak i na innych. Jak wynika z badań przedstawionych w artykule *Beyond HIV shame: the role of self-forgiveness and acceptance in living with HIV* przebaczenie sobie może inaczej działać na rzecz dobrostanu niż przebaczenie innym, istnieje więc wyraźna potrzeba traktowania tej formy wybaczenia jako odrębnego zagadnienia zarówno pod względem poznania, jak i praktyki. Uwzględnione zostało także poczucie uzyskiwania przebaczenia od Boga. Uzyskiwanie z zewnątrz przebaczenia dla własnych czynów niezgodnych z uznawanymi standardami jest relatywnie rzadziej badane niż przebaczenie sobie czy innym, a niewątpliwie także ogrywa istotną rolę ze względu na dobrostan choćby w ten sposób, że - jak wykazano w badaniu przedstawionym w artykule *The interplay of forgiveness by God and self-forgiveness: a longitudinal study of moderating effects on stress overload in a religious Canadian sample* - silne przekonanie o uzyskaniu przebaczenia od Boga sprawia u osób religijnych, że ich przebaczenie sobie jest bardziej skuteczne w redukcji stresu. Należy więc uznać za cenne podjęcie w prezentowanych pracach także zagadnienia przekonania o uzyskaniu przebaczenia od Boga jako jednej z postaci otrzymywania przebaczenia.
3. Szeroka skala poszukiwań charakteryzuje też badanie czynników warunkujących wybaczenie, jak i badanie skutków wybaczenia w zakresie dobrostanu. Wśród tych pierwszych znalazły się przede wszystkim właściwości psychiczne ze szczególnym

zainteresowaniem dla duchowości/religijności w różnych jej formach, a także - tradycyjnie - domeny osobowości wg koncepcji Wielkiej Piątki, poziom rozwoju moralnego oraz poziom poznawczych funkcji wykonawczych. Dobrostan ujmowany jest z kolei zarówno w sposób uogólniony, jako np. poziom jakości życia wg WHO czy ogólna satysfakcja z życia, jak też bardziej szczegółowo, jako np. wskaźniki stanu zdrowia psychicznego czy somatycznego.

4. Za szczególnie wartościowy aspekt ocenianego osiągnięcia naukowego uważam systematyczne dążenie do wyjaśnienia mechanizmów psychicznych, dzięki którym przebaczenie może się pojawić i wpływać na funkcjonowania organizmu, psychiki i relacji społecznych. Uzyskanie takiej wiedzy stało się możliwe zarówno dzięki omówionemu wyżej uwzględnianiu w poszczególnych badaniach jednocześnie wielu czynników z wielu pięter tych mechanizmów, jak też dzięki wykorzystywaniu metod badawczych (w tym badań podłużnych, eksperymentalnych i klinicznych) oraz analiz statystycznych umożliwiających wnioskowanie o zależnościach skutkowo-przyczynowych pomiędzy tymi czynnikami. Choć takie podejście badawcze jest widoczne we wszystkich należących do cyklu publikacjach empirycznych, to jednak szczególne wyróżnienie pod tym względem chciałabym przyznać pracy *Episodic forgiveness in young American adults and its pathways to distress by health, outlook, spirituality, aggression, and social support*, w której przedstawiona jest próba uchwycenia wieloczynnikowego i wielopiętrowego mechanizmu korzyści płynących z przebaczenia obejmującego sieć czynników psychicznych, społecznych i biofizycznych.

Podsumowując, mogę stwierdzić, że cykl publikacji składających się na oceniane osiągnięcie naukowe stanowi spójną i wartościową poznawczą próbę wyjaśnienia zjawiska przebaczenia. Przedstawione badania bazują na najbardziej właściwym z psychologicznej perspektywy naukowej ujęciu przebaczenia jako strategii regulacji emocji i radzenia sobie ze stresem, która może być używana w specyficznym kontekście życiowym, jakim jest poczucie bycia skrzywdzonym. Przeprowadzone badania są umiejętnie zakotwiczone w szerokim spektrum istniejących już teoretycznych modeli i danych empirycznych rzucających światło na przebaczenie i powiązane z nim czynniki. Jednocześnie dodają nową wiedzę na ten temat dzięki zaproponowaniu bardziej złożonych modeli tych zjawisk oraz ich szerokiej i starannej weryfikacji w odniesieniu do różnych populacji: ludzi postawionych wobec specyficznych

wyzwań i trudności życiowych, takich jak osoby cierpiące na chroniczny ból, nosiciele wirusa HIV, kobiety które doświadczyły przemocy seksualnej; osób dorosłych i dorastających; osób wywodzących się różnych krajów i należących do specyficznych grup kulturowo-etnicznych.

Jako pewne ograniczenie ocenianego dzieła naukowego chcę zasygnalizować, że brakuje w nim propozycji syntetycznego ujęcia zgromadzonych danych i ich pogłębionej, spójnej teoretycznej interpretacji. Przedstawiony w autoreferacie *Integracyjny model przebaczenia i zdrowia* nie spełnia tej funkcji, stanowi bowiem jedynie proste, schematyczne podsumowanie uwzględnionych w badaniach kategorii zmiennych i zasadniczych kierunków powiązań pomiędzy nimi. Pominięte są w nim szczegółowe ustalenia, a to one stanowią o znaczeniu wkładu prezentowanych badań i analiz teoretycznych do pogłębienia wiedzy o wybaczeniu. Przykładem uproszczeń zawartych w *Integracyjnym modelu przebaczenia i zdrowia* jest nader ogólnikowe przedstawienie powiązania osobowości i przebaczenia, podczas gdy w badaniu podłużnym opisanym w artykule *Personality traits as predictors of forgiveness and gratitude/awe: a two-wave longitudinal study*, stwierdzono ciekawe zależności wskazujące, że zdolność do emocjonalnego przebaczenia może wynikać raczej z posiadania emocjonalnych cech osobowości, jak ekstrawersja i emocjonalna stabilność, podczas gdy zdolność do wybaczenia jako intencjonalnej decyzji - przez cechę relacyjną, jaką jest ugodowość. Uzasadnia to rozdzielanie tych dwóch form przebaczenia i potwierdza ich psychologiczną specyfikę związaną z ich przynależnością do bardziej złożonych i ustabilizowanych mechanizmów psychicznych – odpowiednio – afektywnych i relacyjnych. Co więcej, na podstawie rezultatów tego samego badania wydaje się, że osobowościowe podłoże zdolności do wybaczenia może być całkiem inne niż podłoże zdolności do wdzięczności, o której skądinąd wiadomo, że sprzyja zdolności do wybaczenia, a która – jak stwierdzono w tym badaniu - jest powiązana z całkiem inną domeną osobowości, mianowicie z otwartością na doświadczenie. Może to wskazywać na złożony, wielopiętrowy mechanizm osobowościowych uwarunkowań zdolności do wybaczenia, czego *Integracyjny model przebaczenia i zdrowia* w najmniejszym nawet stopniu nie pokazuje. Nie czynię jednak poważnego zarzutu z braku w tym momencie dojrzałej syntezy zgromadzonej w prezentowanych badaniach wiedzy na temat przebaczenia, ponieważ omawiane osiągnięcie naukowe obejmujące kilkanaście publikacji należy uznać za bardzo obszerny zasób danych powstały stosunkowo niedawno i – jak wynika z autoreferatu – będący wciąż w procesie rozwoju (kolejne publikacje są jeszcze w przygotowaniu). Trzeba przyjąć

więc, że na teoretycznie pogłębioną, całościową refleksję dotyczącego zgromadzonego materiału może być jeszcze za wcześnie.

Na koniec warto dodać, że dane zawarte w przedstawionym cyklu publikacji stanowią wartościowe źródło wiedzy o wielu ważnych problemach, którymi zajmuje się psychologia. Choć dominującym i pierwszoplanowym przedmiotem analiz i badań jest w nich przebaczenie, to jednak dostarczają one interesujących i ważnych danych na inne tematy, w zależności bowiem od perspektywy z jakiej prace te są „czytane”, mogą być one odnoszone do takich kwestii, jak m.in. różne zjawiska psychiczne towarzyszące określonym formom życiowego poszkodowania, uwarunkowania różnych aspektów dobrostanu, czy adaptacyjność różnych właściwości psychicznych.

W oparciu o powyższe stwierdzam, że przedstawiony do oceny cykl publikacji *Indywidualne determinanty oraz prozdrowotne efekty przebaczenia w grupach klinicznych i nieklinicznych* mieści się w dyscyplinie psychologia i wnosi do tej dyscypliny znaczący wkład.

Ocena pozostałej aktywności naukowej i akademickiej Habilitanta

W ramach szerszej prezentacji swojej aktywności naukowej Dr Sebastian Skalski-Bednarz przedstawił 6 artykułów, które dotyczą szeroko rozumianej problematyki jakości życia w tak różnych wymiarach, jak zaburzenia lękowe, satysfakcja z życia czy orientacja na środowisko, podejmowanej niekiedy w specyficznych kontekstach, jak np. pandemia SARS-CoV-2 czy trauma wojenna. W 3 spośród tych artykułów zaprezentowane zostały narzędzia pomiarowe, a mianowicie w pracy *Brief screening measures of mental health for war-related dysfunctional anxiety and negative persistent thinking the War* przedstawione są oryginalne, autorskie narzędzia do pomiaru dysfunkcyjnych stanów psychicznych odnoszących się do traumy wojennej: *Anxiety Scale (WAS)* oraz *the War Persistent Thinking Scale (WPTS)*, a prace *The link between ego-resiliency, social support, SARS-CoV-2 anxiety and trauma effects. Polish adaptation of the Coronavirus Anxiety Scale* oraz *Measuring Human Relationships With Nature. Polish Adaptation of the Multidimensional AIMES Connection to Nature Scale* prezentują polskie adaptacje narzędzi obcojęzycznych. Wszystkie te artykuły są wartościowe ze względu na ważność i aktualność tematyki, cechują się dużą starannością pod względem teoretycznego omówienia podejmowanych zagadnień oraz sposobu zebrania i analizy materiału empirycznego. Wszystkie stanowią prace zbiorowe, w 4 spośród nich Dr Sebastian Skalski-Bednarz jest pierwszym autorem. Podsumowując swoje dokonania publikacyjne po

doktoracie, Habilitant wskazał ogółem ponad 40 pozycji, co przekłada się na podane w tym podsumowaniu dobre wyniki w zakresie wskaźników naukowych

Co do innych form aktywności naukowej, trzeba podkreślić, że jako pracownik Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt w Eichstätt (Niemcy) oraz równolegle (sukcesywnie) kilku wyższych uczelni w Polsce Dr Sebastian Skalski-Bednarz był, niezależnie od własnej działalności naukowej, zaangażowany w projekty realizowane przez te instytucje, w tym projekty finansowane z Funduszy Europejskich oraz ze środków własnych uczelni, projekty naukowe oraz projekty podejmowane w ramach współpracy z otoczeniem gospodarczym i społecznym. Dr Sebastian Skalski-Bednarz uczestniczył aktywnie w 8 konferencjach naukowych polskich i zagranicznych, był członkiem komitetów organizujących 3 konferencje, wygłosił 3 wykłady na zaproszenie, odbył 3 staże naukowe. Jest obecnie członkiem 3 psychologicznych towarzystw naukowych. O ponadprzeciętnym zaangażowaniu i wysokim poziomie podejmowanej aktywności naukowej świadczy fakt, że Dr Sebastian Skalski-Bednarz był laureatem konkursu na Stypendium Ministra Edukacji i Nauki dla wybitnych młodych naukowców oraz kilku konkursów grantowych.

Dr Sebastian Skalski-Bednarz posiada obszerne, zróżnicowane doświadczenie dydaktyczne i organizacyjne. Prowadził zajęcia akademickie, zarówno wykłady jak i ćwiczenia, z różnych dziedzin psychologii, m.in. psychologii społecznej, psychologii rozwojowej, psychologii klinicznej oraz psychometrii. Pod jego kierunkiem powstało 13 prac magisterskich, obecnie jest opiekunem przygotowywanych kolejnych 11 prac magisterskich, a także jest opiekunem pomocniczym w trakcie realizacji 2 doktoratów powstających w Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk we współpracy z opiekunem wiodącym obu tych doktoratów, Dr hab. Karolem Konaszewskim, prof. UwB. Habilitant pełni funkcję Pełnomocnika Dziekana Wydziału Psychologii Akademii Humanitas ds. współpracy międzynarodowej. Współpracuje jako redaktor z czasopismami *Edukacja*, *Frontiers in Psychiatry* oraz *Forum Pedagogiczne*, jest recenzentem w postępowaniach publikacyjnych, prowadzi działalność popularyzatorską.

Podsumowując, mogę stwierdzić, że Dr Sebastian Skalski-Bednarz prowadzi intensywną aktywność naukową, dydaktyczną oraz organizacyjną, której wymiernym efektem są wyżej opisane osiągnięcia. Na podkreślenie zasługuje zarówno ilość, jak i różnorodność form tej aktywności przypadającej na relatywnie krótki okres lat 2022–2025 (tj. po uzyskaniu stopnia doktora), który jest objęty niniejszą oceną.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę przedstawioną powyżej ocenę osiągnięcia naukowego w postaci cyklu artykułów pt. *Indywidualne determinanty oraz prozdrowotne efekty przebaczenia w grupach klinicznych i nieklinicznych*, oraz omówienie i ocenę pozostałych przedstawionych publikacji, a także całokształtu aktywności i osiągnięć naukowych, jak też doświadczenia dydaktycznego i organizacyjnego, stwierdzam, że dorobek, który przedstawił Dr Sebastian Skalski-Bednarz spełnia warunki do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie Psychologia, określonych w art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2024 r., poz. 1571). W związku powyższym z wnioskuje, aby Dr Sebastian Skalski-Bednarz został dopuszczony do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

